

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

A drágaság

enyhítése iránt végre mozgalom indult Székelyudvarhelyt.

A mozgalmat, amelyet az állami, törvényhatósági tisztviselők 1914. nov. 26-án és 30-án megtartott értekezletükkel indítottak a fogyasztó közönség érdekében, őszinte, jóleső érzéssel üdvözöljük.

Valóban itt van az ideje már annak, hogy a fogyasztó közönségnek legalább egyik osztálya élelmiszer-uzsorásaink elé állva, figyelmeztesse őket, hogy ne tovább, mert a hallatlan árak, követelésével kiélt közönség utóvége elpusztulni lenne kénytelen.

Az 1914. évi november 30-án a vármegyei székház kisebb közgyűlési termében megtartott tisztviselői értekezlet több fontos határozata közül kiemelendő: a hatósági husárszabályozás alapját képező próbavágás elrendelésének kérelmezése.

Ezt a fontost kérdést, előre reméljük, hogy a városi képviselőtestület egyszívvel teszi magáévá s névszerinti szavazással hozandó határozatával fog bizonyosságot szolgáltatni arról, hogy választói bizalmára érdemes.

Kiemelendő még, hogy a hatósági kényszer árfolyamok létesítése iránt a kezdeményező lépéseket megteszi és végül, hogy a háboru tartama alatt állandó permanenciában maradó tisztviselői értekezlet a napi megélhetési kérdéseket elposványosítani s a feléledt mozgalmat kialudni nem engedi.

Az értekezlet megbizta a tisztviselői egylet elnökségét, hogy a helyi kereskedők társulatát

megkeresve, újból intézzen hozzá kérdést, hogy a helyi kereskedők mely időtől és mily mértékben hajlandók saját jószántukból felelőtlenül túlmagasra emelt árszabályukat enyhítve, a nagy fogyasztó közönség érdekeit figyelemre méltatni?

Ez a mozgalom az élni és élni hagyni elvből indulván ki, minden jó érzésű ember támogatására s minél szélesebb körben való terjesztésére érdemes.

Rajta pajtás!

Rajta pajtás,
Üsd, nem apád,
Ne kiméld a jámbort,
Soh' se búsulj,
Nem fogy az ki,
A cár küld új tábor.

Rajta pajtás,
Csak a fejét,
Nehogy megsántuljon,
Améken ütsz
Soká nem él,
Azt biztosan tudom

Rajta pajtás,
Ne várj soká,
Ne lődözz naphosszat,
Csapj, mint a sas
Az ellenre,
Puskatusod gyorsabb.

Rajta pajtás,
Hamarosan
Végezz a muszkával,
Ne várokozz,
Mert újabb jön,
Majd nem birsz az árral.

Rajta pajtás,
Soha se nézd,
Mennyi is az ellen,
Kit agyon versz,
Nem fog löni
Többet rád fegyverrel.

Rajta pajtás,
Ne várj soká,
Ma végezz, ne holnap,

Hisz minden perc,
Minden óra
Ujabb veszélyt hozhat.

Rajta tehát,
Üsd, nem apád,
Ne kiméld a jámbort.
Verd szét még ma
És ne holnap
A nagy muszkatábor.

Puskás Lajos.

A kitüntetett hősök emléke.

Ausztria-Magyarország hőseinek, akik szeretett hazánknak dicsőségért és jólétéért küzdve, dicső tettek által a legmagasabb Hadurnak elismerését vívták ki, kell hogy örök időkre szóló irodalmi emléket állítsunk.

E célt szolgáljuk azzal, hogy egy „1914” címet viselő emlékműben gyűjtjük össze a kitüntetett hősök arcképeit és hadi tetteit, melyekkel magukat kitüntetésre érdemessé tették; tartalmazni fog ezenkívül ütköztetleírásokat és jelesebb művészeinktől csataképeket és rajzokat.

Ezzel nemcsak hadseregünk egyes kimagasló hőseivel szemben óhajtjuk mélyen érzett hálánkat leróni, hanem oroszláni bátorsággal küzdő egész haderőnkkel szemben.

Hőseink e szóban forgó emlékművét — melyet Magyarország minden nyilvános könyv- és levéltára meg fog kapni — és amelynek kiadásából befolyó jövedelem a harcmezőn hősi halált haltak özvegyeit és árváit ellátó és a hadügyminiszterium felügyelete alatt álló hadsegélyező hivatal javára fordítatik — egy bizottság adja ki, melynek élén lovag Krobotin Sándor hadügyminiszter ő excellenciája áll.

Ez uton hívjuk fel tehát a harctéren lévő, nemkülönben a megsebesült és elesett osztrák-magyar tiszteknek, altiszteknek és közkatonáknak hozzátartozóit, hogy azoknak az arcképeit, akik kiváló szolgálatukért a legmagasabb kitüntetésben részesültek (beleértve a vaskeresztet is), mielőbb küldjék be az alábbi

cimre. Irják a kép hátlapjára olvashatóan a kitüntetettnek vezeték- és keresztnévét, katonai rangját és az ezrednek pontos megjelölését. Amennyiben az újságok leírták annak idején a hőstettet, mellyel az illető a kitüntetést kiérdemelte és elnyerte, úgy ez is melléklendő. Az arckép beküldhető akkor is, ha az illetőt polgári ruhában ábrázolja.

A kép és a reá vonatkozó adatok közlése teljesen díjtalan és ingyen kapják meg — mint emléket — hőseink vagy hozzátartozóik a műnek ama részét, mely reájuk vonatkozik.

A küldemények — melyeken a küldő neve és címe pontosan feltüntetendő — kizárólag a következő címre kéretnek: Verantwortung des Werkes „1914“, Wiln I. Seitzergasse 6.

Csatára székelyek!

Néhány évtizeddel szállj vissza a multba,
Melyben, mint kis gyermek játszva és

Élvezted az élet mosolygó hajnalát
S üde, tiszta szívvvel,
Törhetetlen hittel
Hallgattad beszédét történet-tanárnak,
Kinek, — hős nemzeted diadalmas harcán
Lángoló pirt látva öregedő arcán;
Sóhaj szállt kebledből harcos multba

[vágyva:]
„Mért nem éltem én is abba' a világba?!”

Edzett férfi lettél. Nehéz idők járnak.
Véres áldozat kell a magyar hazának.
Áldozat, . . . mit egykor lángolon ígértél,
Üde, tiszta szívvvel,
Harc-szomjazó hévvel;
De mi alól felment még a haditörvény.
S míg a csatákon átlótt mellel, lábbal
Ezer testvéred néz szembe a halállal;
Meleg tüzhelyednél hidegen azt véled:
Neked ott küzdened nem kötelességed.

Csába ivadéka! Itthon maradt vérem!
Nem gyötör a bánat? Nem öl meg a
[szégyen?]

Hová lett őseid hárci vére, vágya?
Most áldozz hazádnak!
Csapj fel katonának!
Eddig szónokoltál? Most fegyvert a kézbe!
Fel a véres harcra! Fel a szent csatára!
Szülőd, nőd, gyermeked bizd az Ég-uráral
Őseink szelleme, Hadurunk lesz velünk:
Csatára székelyek! Ki állhat ellentünk?

Évtizedek múltán, mikor már a gyermek
Gondolkozó, érző magyar ifjúvá lett;
Véres történelmünk lapjait tanulva,
Lelkesedett szívvel,
Imádkozó hittel
Fog áldani téged, hamvadt poraidban,
Ki a legszebbért, ki a legdrágábbért
Küzdött lelkesedve, vért ontva honáért.
S dagadó kebléből szól az ige vágyva:
„Mért nem éltem én is abba a világba?”
Székelyudvarhely, 1914. **Szabó Géza.**

Új helyen, új munkakör.

Egy igazi néptanítóról, P. *Szentmártoni* Bálintról kell megemlékeznünk, aki Buzaházát, hol 18 évet töltött az Isten, Király és flaza becsületes szolgálatában, elhagyta — és a szomszédos Csikfalvára költözött át.

Új helyen, új munkakör vár a derék néptanítóra Csikfalván, hol bizony nagy szükség van P. *Szentmártoni* Bálint ámbiciózus, lelkes munkásságára.

A rendszeres iskoláztatás volt az első lépés, melyet követett a fogyasztási szövetkezet vezetésének átvétele s jön a Gazdakör felébresztése.

Ugy értesülünk, hogy a Buzaházán megteremtett népjóléti intézmények is az ő kipróbált vezetése alatt maradnak.

Minden vasárnap este ismerteti az elmúlt hét eseményeit hazafias énekek és szavatok között, sőt felolvasás, a háboru okozta teendők megbeszélése, a segélyezés, a ragályos betegségek ellen való védekezés szintén napirendre kerül.

Az első ilyen összeövetel nov. hó 15-én volt nagy közönség részvételével s kitörő örömmel fogadták tanítójuk azon kijelentését, hogy ezután minden vasárnap este együtt lesznek.

Az ilyen és ehhez hasonló működéseket a felsőbb hatóságoknak helyen való lenne különös figyelemben s az arra valóban érdemes egyéneket méltó jutalomban részesíteni.

Hiszen igaz, hogy a valódi tehetségek egész lelkükkel a nép javáért élnek s boldogok, ha azok az egyszerű emberek halálával es meleg köszönettel adóznak érette, de azért a munkakedv fokozása szempontjából mégis szükségesnek látnók a néptanítók társadalmi önkéntes működésének állandó nyilvántartását és megfelelő méltatását, mert ez főképp a nép érdeke.

A téli háboru borzalmait ellen katonáinknak prémre levén szükségük, akinek van, küldje e címre: **Hadsegélyzőhivatal** Budapest, IV. Váci-utca 38 A posta ingyen szállítja.

Katonadolog. A hős 82-ösök

— Képek a katona életből. —

Irtá: **Horváth Lajos** közlegény.

V.

Lósorozás.

Banjalukán, Boszniában
Lósorozás tartatik,
Tratra tra, tratra tra!
A lovakért, jó lovakért
Rengeteg pénz adatik,
Tratra tra, tratra tra!
Hozza ide minden ember,
Ha van neki szép lova...
Tratra tra, tratra tra!
Igy kívánja Ő felsége,
Igy kívánja a haza:
Hirdeti a trombita.

Banjaluka nagy piacán
Rengeteg sok ló van már,
Alig fér el a piacon
Tele velük a határ!
— Na még többet! Na még többet!
Hirdeti a trombita —
És egy szerb, — *de magyar polgár!*
Egész ménest hajt oda.

— Lósorozó biztos Uram! —
Szól s leveszi kalapját:
Én is kívánom szolgálni
A drága magyar hazát.
Öreg vagyok, olyan öreg
Éppen, mint jó királyom,
Ezt a ménest, — mind jó lovak, —
Figyelmükbe ajánlom.

— Király-Apánk jó szívének
Köszönhetem a mim van,
Hosszu béke éveiben
Szerezgettem nyugodtan,
Azt hallom, hogy a háboru
Irtózatossá pénzt nyelt el...
Eljöttem hát én is ide
Áldozatkész szívemmel.

— Most, hogy bajban van a haza
Szükségben a királyom,
Ezt a ménest, — mind jó lovak, —
Neki ingyen ajánlom.
S ha elfogy a regimentje,
Beállok én huszárnak...
Odaadom a lelkem is
A királynak s hazának!...

... Összenéznek a katonák,
Szemeikben könny csillan,
Megölelik a honpolgárt
Igaz szívvel, boldogon.
— Ne félj hazánk! — így kiáltnak
S azt dobogja a szívük:
— Pokolbeli ördögöknek
Hadseregét is legyőzzük!

Ismerősei, jó barátai körében mindenki ajánlja a „Székelyország”-ot!

Használjunk hadi-segély postabélyegeket!

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1914. év nov. 13-án kiadott 56-os számú veszteségi kimutatásában levő 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora. (2. folyt.)

Dancs Zsigmond, gyalogos, címzetes őrvezető 6. sz. Hároszék, Csomakörös, 1894. megsebesült. — Dániel Sándor, gyalogos 16. sz. meghalt. — Dániel Mihály, gyalogos 11. sz. Udvarhelyvm., Szentegyházfalva 1891. megsebesült. — Dávid Domokos gyalogos 13. sz. megsebesült. — Deák Ádám, őrvezető, címzetes tizedes 7. sz. Csikvm., Kászonyakabfalva. — Deák Ferenc, gyalogos, 5. sz. Csikvm., Szépviz, 1892. meghalt. Deáki Adolf, gyalogos, címzetes őrvezető 6. sz. Csikvm., Gyimesbükk, 1892. megsebesült. — Demeter Mihály, gyalogos, 7. sz. Udvarhelyvm., Felsőrákos, 1892. megsebesült. — Dénes Sándor, póttartalékos 5. sz. Udvarhelyvm., Derzs, 1883. megsebesült. — Dimény Sándor, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Vargyas, 1890. megsebesült. — Domokos Antal, gyalogos, 14. sz. megsebesült. — Dombi Ferenc, gyalogos, 9. sz. Udvarhelyvm., Homoródabásfalva, 1883. meghalt. — Doros György, Dr. egyéves önkéntes, címzetes őrvezető 13. sz. megsebesült. Enyed Károly, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Tölgyes, 1885. megsebesült. — Erős Jakab, gyalogos, 14. sz. Csikvm., Gyergyószentmiklós, 1881. meghalt. — Erős József, gyalogos, 2. sz. Csikvm., Szárhegy, 1886. megsebesült. — Eröss Antal, gyalogos, 4. sz. Csikvm., Csikszentmiklós, 1891. megsebesült. — Érszem Eliás, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Gyergyóalfalu 1885. meghalt. — Fábian Imre, gyalogos, 10. sz. Udvarhelyvm., Korond 1891. megsebesült. — Farkas Ferenc gyalogos, 6. sz. Tordaaranyosvm., Konyatszég, 1893. megsebesült. — Fazakas Imre, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Szépviz, 1892. megsebesült. — Fazakas István, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Lövete, 1884. megsebesült. — Fejér Antai, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Gyergyóalfalu 1887. megsebesült. — Ferencz András, gyalogos, 13. sz. Udvarhelyvm., Kápolnásfalva, 1892. megsebesült. — Ferencz Péter, gyalogos 9. sz. Csikvm., Csikcsatóság, 1889. megsebesült. — Ferenczi Ferenc, gyalogos, 1. sz. Csikvm., Gyergyóremete, 1885. megsebesült. — Filó Károly, őrvezető, 16. sz. Csikvm., Csikszereda, 1891. meghalt. — Fleiser Jenő, gyalogos, 11. sz. meghalt. — Fodor Albert, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Kiskede 1882. meghalt. — Fodor Mihály, őrvezető, 6. sz. Udvarhelyvm., Homoródalmás, 1889. megsebesült. — Forika József tizedes, címzetes szakaszvezető, 8. sz. Csikvm., Tekerőpatak, 1889. megsebesült. — Fried Klauz, gyalogos, 12. sz. Hároszék, Sepsiszentgyörgy, 1892. meghalt. — Frumza Sámuel, 1. gyalogos, 1. sz. Nagyküküllő,

Kőhalom, 1885. megsebesült. — Frumza Sámuel, II. gyalogos, 1. sz. Nagyküküllő, Kőhalom, 1885. megsebesült. — Fülöp Ferenc, őrvezető, 10. sz. Udvarhelyvm., Parajd, 1889. megsebesült. — Fülöp Ferenc, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Gyergyótekerőpatak, 1884. megsebesült. — Fülöp György, gyalogos, 5. sz. Udvarhelyvm., Alsósófalva, 1892. megsebesült. — Fülöp Zsigmond, gyalogos, 8. sz. Udvarhelyvm., Parajd, 1891. megsebesült. — Fülöp Vince gyalogos, 10. Csikvm., Gyergyószentmiklós, 1892. megsebesült. — Füstös Benjamin, gyalogos, 9. sz. Csikvm., Bánkfalva, 1881. megsebesült.

Gábor Ferenc, őrvezető, 13. sz. megsebesült. — Gábor Dénes, szakaszvezető, 13. sz. Udvarhelyvm., Siklód, 1885. megsebesült. — Gábor József, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Kőröspatak, 1892. megsebesült. — Gábor Sándor, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Ege, 1891. megsebesült. — Gábor József, gyalogos, 1. sz. Udvarhelyvm., Lövete, 1886. megsebesült. — Gál Sándor, egyéves önkéntes, címzetes, őrvezető, 10. sz. Csikvm., Csikpálfalva, 1892. megsebesült. — Gál András, gyalogos, 10. sz. Csikvm., Gyergyóalfalu, 1888. meghalt. — Gál Jenő gyalogos, 11. sz. megsebesült. — Gál Mihály, 14. sz. Csikvm., Gyergyóalfalu, 1891. megsebesült. Gál Sándor, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Ujfalu, 1882. megsebesült. — Galacsi János, gyalogos, 1. sz. Csikvm., Gyergyóbékás, 1889. meghalt. — Gálly Ferenc, póttartalékos, 4. sz. Udvarhelyvm., Firtosmartonos, 1886. megsebesült. — Gáspár Ferenc, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Firtosmartonos, 1891. meghalt. — Gencsi Károly, gyalogos, 9. sz. Csikvm., Gyergyószárhegy, 1884. megsebesült. — Gereczuj György, század-kürtös, 2. sz. Csikvm., Gyimesfelsőfalva, 1887. megsebesült. — Gergely András, gyalogos, 9. sz. Csikvm., Ujfalu, 1892. meghalt. — Gergely György, gyalogos, 6. sz. Csikvm., Gyimesbükk, 1890. megsebesült. — Gergely Valentin, gyalogos, 5. sz. Udvarhelyvm., Székelydália, 1892. megsebesült. — Gisesán Demeter, gyalogos, 6. sz. Szebenvm., Szászujsfalva 1885. megsebesült. — Gonda Tibor, gyalogos, 9. sz. Udvarhelyvm., Székelyudvarhely, 1890. megsebesült. — Görbe György, gyalogos, 13. sz. Csikvm., Gyimesbükk, 1892. megsebesült. — Gorindeán Tódor, gyalogos, 9. sz. megsebesült. — Görgicz András, gyalogos, 6. sz. Csikvm., Csikszentdomokos, 1891. megsebesült. — Gothárd Frank, tizedes, 5. sz. Udvarhelyvm., Székelyudvarhely, 1888. megsebesült. — Gothárd Mihály, gyalogos, 2. sz. Udvarhelyvm., Homoródalmás, 1892. megsebesült. — Grácsa János, gyalogos, 10. sz. Csikvm., Csikszentimre, 1885. megsebesült. — Granosa Péter, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Gyergyótekerőpatak, 1885. megsebesült.

(Folytatjuk.)

A havasok között.

(Leírás.)

Irtta: **Pál István,**

Gyönyörű vidéken,
Fenyves hegyoldalon
Megálltam csendesen
Egy kis patak-parton.
Ide fel a völgyből
Gyalog ösvény vezet,
Innen széjjel nézni
Fenséges élvezet.
Lelkem itt azt érzi
Közelebb van az ég,
Pedig őt vitte fel
Az ezernyi szépség.

Mint öreg óriás
Bátran, emelt fővel
Áll a hegy tetején
S dacol az idővel
A kemény kőszikla,
— Természeti csoda, —
Sasok büszke vára.
Azok szállnak oda.
Fennt fészkelnek ők a
Magas szikla-bércen,
A nagy csendességben
Boldogságuk érzem.

Itt, fent nem sár a föld;
Nincs gyűlölet s láрма
S nem ér föl idáig
A szenvedés járma,
Illatos fenyőit
Nem sújtja enyészet,
Mindig zöldnek marad
Itten a természet.
Ez ország királya
A bátor bérci-sas,
Fényes birodalma
A csillogó havas.

Ez a kicsi patak,
— Elragad még jobban, —
A követ is viszi
Ugy siet, úgy rohan.
Vig rohanó árja
Nem túri a piszkot,
Füvet, lombot, ágat
Partjaira dobott.
A vize szép tiszta,
Csacsogása kedves,
Benne gyönyörködik
Partjain a fenyves.

Kristály tiszta vize
Ugrál a medrében.
Ki-ki csap belőle
Széles jó kedvében,
Mint a kicsi gyermek
Édes anyja ölen
Olyan jó kedvű itt,
Születése helyén,
Nem csoda, hisz ez a
Szülőhelye oly szép
S körülötte lakik
A munkás székely nép.

E nép úgy szereti
A szülő hazáját,
Hogy hosszú utadon
Nem találod páját!
Csókot és szót küldök
S ha messz az Aldunán
Add át festvérimnek,
Ott védik a hazám.
Im, a szavak helyett
Könnyem beléd perreg,
Hiszen semmit sem vár
Tőlem a hadsereg.

Menj hosszú utadon,
Érj a harc-mezőre!
— Mint vizeddel telt köd, —
Légy a magyar őre!
Mikor mennek által
Hegyen vagy lapályon
Taktó! parád
Fejök fölé szálljon!
Mutasd meg, hogy te is
A hazádat véded,
Hisz a Székelyföldön
Van az eredeted!

Majd, ha egyszer rád süt
A békeség napja
S meleg sugárral
Vizedet felkapja,
Csendes felhő-szárnyon
Térj mi hozzánk vissza,
Hullj a magyar földre,
Mely vized beissza,
Üdítő cseppedtől
Itt új élet támad!
Isten veled patak!
Végezd a nagy utad!...

Harctéri levelek.

Hogy mennyire megrázza, átformálja székely katonáink lelkét a most folyó háború s mennyi szunyadó nemes érzést ébreszt föl most bennök, most csak sejteni tudjuk. A haza jövő sebesültek beszédjén, magaviseletén mély komolyság vonul végig általában s némelyiket mintha lelkileg egészen kicserélték volna, szinte alig ismerünk rá. A duhaj természetű legény csöndessé, komollyá lesz a könnyelmű gondolkodásu alapossá, mindent fontolgatóvá. A káromkodó, szitkozódó, aljas beszédet elfelejtik, valami mély magabizalom érzéssel sok visszavert sebesült katonán. Erkölcsi mezőkön észlelhető máris a háborúnak jótékony hatása; a léhaság, könnyű erkülesőség eltűnik, kinek erkölcsi felfogása emelkedettebb volt, még komolyabbá lesz. Ez az eredmény is felér győzelmes csatákkal. Különösen a harcterről vagy kórházakból küldött levelek tárnak előnkbe sok érdekes megfigyelni valót. Közlöm pár székely katonának, civilben földműves gazdának sorait a maguk egyszerűségében.

Még szeptemberben irtam szentmihály vasárnapján, az unitáriusok őszi hálaadó ünnepén egyik távoli kórházban fekvő hivemnek levelet, melyre válaszólván így ír:

„Mély tisztelettel fogtam hozzám intézett levelét, melyet örömkönyvek közt olvastam. Én is haza gondoltam, hogy most szentmihályvasárnapja és fájó szívvel esekedtem, hogy én Istenem, hogy nincs szárnyam, hogy kirepülhetnék ebből a kórházból és haza szállhatnék, hogy én is részesüljek az Ur szent vacsorából, mert én is rá vagyok készülve. Meg kellett győződjem, hogy nem más, mint az Uristennek bölcs rendelése, hogy itt kell lennünk s a hazáért és jó királyunkért kell harcolnunk utolsó csep vé-

rig s családjainkért. Mig Magyarországot el nem hagytuk s át nem léptük a határt, azt hittem, hogy Magyarország a legrosszabb, ott lehet a legnehezebben élni. De bizony mikor Galiciába értünk a lengyel földre, hát bizony, ott egészen más. Ott élelemet sem lehet kapni, egészen vad a hely, csak krumpli, zab, árpa terem és kevés rozs. A falusi népek szítálatlan lisztből sütik a kenyert, olyan barna és keserű, hogy nem lehet megenni. Műveletlen ronda rutének és lengyel zsidók lakják ahol járunk és meggyőződtem ott arról, hogy bizony Magyarország mivelts ország, hol jobb a megélhetés mindenféle tekintetben. Mindig arra kértem az én jó Istenemet, hogy valami uton módon, ha csakán is, szép Magyarországra érjek: nem bánám, ha másnap meg is halnék, csak Magyarországon lehessenek. Oda levél sem jött, hiába vártuk, hazulról semmi hírt nem hallottunk. Mondottam a bajtársaimnak: most beteltek, kedves jó fiak, annak a versnek szavai, hogy

Hírt sem hallok már felőled,
Erdős-völgyes szép hazám,
Most hogy távol vagyok tőled,
Most szeretlek igazán.
Azt a helyet, azt a völgyet
Sohasem feledhetem
S két szívemben vágyó érzet,
Hogy zokogjak kebleden.

Megsebesültem súlyosan a jobb oldalamon két helyt,* még a számon is jött a vér, alig bírtam lélekzetet venni. Nem kötött be senki, mert nem volt idő arra a nagy golyózaportól, a zubbonyomat rászoritottam és úgy menekültem, hogy el ne fogjanak s le ne gyilkoljanak. El voltam szánva a halálra is, egy nagy vízbe ugrottam,** mindent elkövettem, csak fogoly ne legyek valahogy. De a jó Isten megsegített, megszabadított a kezökből, hogy visszajöhessenek Magyarországbá.

Tisztelettel maradok. stb.“

Egy más levélben az alábbi következő versét küldi egy katona:

Sziveinkben lelkesedés lángja ég,
Ezer éves már a magyar dicsőség.
Kárpátoktól Adriáig zeng a táj:
Óvd meg, Isten ezt a dicső szép hazát

Magyarország szép kis ország, a [miénk,
Érte minden magyar vitéz halni kész,
Meg is védjük az utolsó csepp vérig,
Sóhajtásunk felhallatszik az égig.

Ajkainkról minden áldott szent napon
Imádság száll a mennyei Atyához.
Kérjük csak az Isten szent segedelmét
S hiába tör akkor reánk ellenség,

* Szapnell szakította be az oldalát.

** Egy folyón, talán a Dnyeszteren gázolt át súlyos sebével.

Mert ha velünk van a mennyei Atya,
Visszaverjük letiporjuk halomra.
Isten, áld meg e szép

Magyarországot

S a honvédő hősi katonákat.
A költeményben talán találnának hibát a kritikusok, de a benne kifejezett érzelmek őszinteségében nem.

A következő sorokat öt gyermekes népfelkelő írja:

„Okt. 19-től máig utban voltunk, ma értünk . . . -re. A magyar dicsőség mindenhol diadalmat aratott, amerre jártunk. Harcba részt ugyan nem vettünk, mert tartalékban voltunk, de két helyen, Galiciában Kutiban és Csernoviczban jelen voltunk. — 240. km. hosszú utat tettünk 9 nap gyalog, a többi utat vonaton és szekéren tettük. Istenemet áldom, hogy megsegített, hogy győztem még a terhes utazást, de a hazám iránti kötelesség buzdított, pedig három napig sem volt étkezés. Sokat szenvedünk, de hazánkért mindent szívesen viselünk

Isten áldja stb.“

Annak a seregnek, melynek így gondolkodó és érző katonái vannak, győzni kell. Székely lelkeknek drága kincseit a vihar veti felszínre, az a nép, melyek egyszerű lírai a háború így átnemesíti, nagyrahatott. „Nem fajult el még a székely vér.“

Lelkész.

Krónika.

— A háború története. —

November 25. Az orosz-lengyelországi csata nagy eréllyel folyik tovább. Csapataink több támaszpontot elfoglaltak. Wolbrom felé és Pílica község mindkét oldalán tért nyertek. A monarchia belsejében ez idő szerint 110.000 a háifoglyok száma, köztük 1000 tiszt.

Az angolok ötvenezer embert koncentráltak Egyiptom védelmére.

Gróf Tisza István minisztere'nők a német főhadiszálláson teit látogatása után Budapestre haza érkezett.

November 26. Az uzsoki szoros újra birtokunkban van, Ungme gyét csapataink megtisztították az ellenségtől. Zeplénmegye felső részébe benyomult orosz hadak súlyos veszteségek közt vonulnak vissza.

Orosz-Lengyelországban a hatalmas mérkőzés még tart. Csapataink ebben a csatában eddig 29.000 orosz ejtettek foglyul. 49 gépfegyvert, valamint sok egyéb hadianyagot zsákmányoltak.

Az oroszoknak Varsó irányából a németek ellen intézett ellentámadása Sowicz—Strykow — Brzeziny környéken meghiusult.

Censtochováól keletre valamennyi orosz támadás összeomlott a németek arcvonala előtt.

HIREK.

Szerbiában csapataink átlépték a Kolubara-völgyet, Valejevótól délkeletre pedig a Suvobor-hegység gerincét. A szerbek igen nagy veszteségekkel hátráltak.

November 27. Mackensen tábornok csapatainak harcaiban Lodznál és Lowicznál az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. Sok halotton és sebesültön kívül nem kevesebb, mint 40.000 sebesületlen foglyot, 70 ágyut, 160 lőszerkocsit és 166 gépfegyvert vesztek. Ezen kívül a németek még 30 ágyut használhatatlanná tettek.

Ungból esapataink kiverték a betört oroszokat. Az uzsoki szorosban már nincs orosz, akik egyébként is mindenütt elvonulnak határunkról.

A Kolubara-menti harcok állandóan előre haladnak. A lazareváczi hadállást csapataink bevették, nyolc tisztet és ezerkétszáz főnyi legénységet elfogtak, ágyukat, gépfegyvereket és hadi anyagot zsákmányoltak. A Valejevóból délfelé előnyomuló hadoszlopok Kosjerici előtt állanak.

November 30. A tegnapi nap egész orosz-lengyelországi és nyugat-galiciai arcvonalunkon nyugodtan telt el. A Kárpátokban a Homonna felé előnyomuló ellenséges erőket megvertük és visszaszorítottuk. Csapataink 1500 oroszot ejtettek foglyul.

Szerbiában tegnap összesen két ezredparancsnokot, 18 tisztet és 1245 főnyi legénységet fogtak el katonáink.

A Valejevon keresztül és attól délre előnyomult hadoszlopok általában a Ljig folyótól keletre fekvő azt a vonalat érték el, amely Suvobor magaslatától az Usicetől keletre fekvő utháromszögig húzódik.

December 1. Zemplénben és Ungban az oroszok döntő vereséget szenvedtek; Sárosban és Szepesben nincs veszély.

Szerbiában offenzívánk állandóan eredményeket ér el. Tegnap elfoglaltuk a Suvobor-magaslatot.

Szerbiában operáló csapataink a tegnapi harcokban 1254 szerbet foglyul ejtettek és 14 gépuskát zsákmányoltak.

A Visztulától délre a németek már tegnap megkezdett hadműveletei sikerrel folytatódnak. A németek több mint 4500 foglyot és tizenhét ágyut zsákmányoltak.

Az entente-hatalmaknak nem sikerült Görögországot rábírní, hogy Törökországnak háborút izenjen.

— **Nagyszerűnek bizonyult** a Remus-Elektro Hadsereg-lámpa — mely fölszerelhető fegyverre, kardra és mindenre s fénye oly erős, hogy az ellenfél arcára való világítás az illető látóképességét elveszi — a litani erdei harcnál múlt hó 31-én, e hó 8-án és 11-én, ahol a csapatok tévedésből egymást támadták meg sötétben. Szükség esetén színes fényre is szabályozható. Az ára 6 M. 50 Pfg, nagyobb 12 márka bérmentve és ingyen csomagolással. Ahol helyben nem kapható, az érdeklődők forduljanak egyenesen a gyártóhoz: **Remus, Halle a. S.**

Maitanovic Ernő cs. és kir. altábornagy, Erdély katonai parancsnoka pénteken este Székelyudvarhelyre érkezett és tegnap a gyakorlatokon résztvett.

— **A bukolinai görög keleti érseki consistorium** még októberben Cernovitz felszabadtása után úgy határozott, hogy ha Cernovitzba újabb orosz betörés veszedelme fenyegetné, a consistorium székhelyét Dornába teszi át. A consistorium tagjai ehhez képest ma Dornára megérkeztek. De—Repetta érsek Ökgyelmessége pedig már néhány napja ott van. A consistoriumnak ez az elhatározása a legjobb bizonyítéka annak, hogy a legfőbb görög keleti egyházi hatóság, az orosz betörés idején tapasztalt méltatlan bánásmód után, az oroszok részéről újabb elnyomást és erőszakosságot vár. Bizonyosság ez egyúttal arra is, mily kevésbé hitelt érdemlők az oroszok biztatásai, hogy ők a Monarchiában élő görög keletiek felszabadtása végett jönnek. Jellemző továbbá még az is, hogy a consistorium határozatát egyhangulag hozó, tehát a többségben levő román tagok, valamint a ruthének is egyaránt idegenkednek az oroszoktól.

— **Katonai kitüntetések.** Ő cs. és apostoli királyi Felsége főlekkécsényi Szende Ferenc cs. és kir. 82. gy. e. ezredesnek, Popoviciu János és Meretta Gusztáv őrnagyoknak, Stepha Károly századosnak, Bisso Ferenc főhadnagynak az ellenség előtt tanusított bátor magatartásukért a katonai érdemkeresztet a hadi ékítménnyel adományozta, továbbá elrendelte, hogy Tóth Kálmán, Schmiedt Jenő, Jonescu Péter, Gurmann József, Gumpel Róbert, Király Kornél és Eirich Albert századosoknak, Kraucsuch János és Plank Modestus főhadnagynak ugyancsak az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért legfelsőbb elismerése tudtul adassék. Moldován Gyula törzsőrmestert, Barta Péter, Bartis Dénes, Szopos Lajos szakaszvezetőket, Lőcsei Lajos egyéves önkéntes, címzetes tizedest, Sövér Lajos és Iszlai József közvitézeket az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel; Buldea János, Gál András törzsőrmestereket, Kecskés Zakariás, Szabó Lőrinc, Todorán János őrmestereket, Dr Albert Lőrinc szakaszvezetőt, Bodó Ferenc, Fekete Miklós, Köllő Imre, Kovács Károly, Kulcsár Tamás, Magyari Elek, Oláh Dénes, Vincze János, Biró Ignác, Makai Pál, Nagy Albert őrvezetőket, Kompot Alajos, Madarász Lajos őrvezető, c. szakaszvezetőket, Révész Rudolf egyéves-önkéntes, c. őrvezetőt, Schiller András, Becze József (gépfegyver-oszt.), Kovács József, Sebők Domokos, Siklódi Elek őrvezetőket, Balázs Elek közvitéz, c. őrvezetőt, Péter József egyéves önkéntest, Almásy János (gépfegyveroszt.), Bálint Ferenc, Horváth Lázár, Onicasiu János közvité-

zeknek a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

— **Katonai kinevezések.** Ő cs. és kir. Felsége Colnago Ferdinánd cs. és kir. 82-es alezredes ezredesnek, Urasch József századosot őrnagynak, Gebert Viktor főhadnagyt századosnak, Rechfellner Ede hadnagyt főhadnagynak, Veres Domokos, Ferenczi Zoltán, Basch Bertalan, Altmann Jenő, Wawrowetz Ferenc, Zimmer Frigyes, Knemics József és Olt Márton tartalékos zászlósokat tart. hadnagynak, a hadügyminiszter pedig Kepes Pál egyévesönkéntes orvost tart. segédorvoshelyettesnek, valamint Rothenary Albert ezredes, ezredparancsnok Biró Imre, Jorys Mór, Rieder Ödön és Tomsay kadetaspíránsokat zászlósoknak, ugyszintén Balog Miksa, Szy Dénes, Nagy és Puskás kadetaspíránjelölteket kadetaspíránsoknak nevezte ki. Dunás Varga Ferenc egyéves önkéntes pedig segédorvoshelyettesnek neveztetett ki és a nagyszebeni 22-ik csapatkórházhoz helyeztetett át.

— **Vizsgálóbírói kirendelés.** Az igazságügyi miniszter a székelyudvarhelyi kir. törvényszék testületére vizsgálóbírónak Dr Göllner Béla törvényszéki bírót rendelte ki immár talán hatodik esetben, ami tizenkét évet jelent. Aki ismeri Dr Göllner vizsgálóbíró kiválóságát, egészen természetesnek találja az évről-évre megújuló bizalmat, mely feléje irányul. Nagyfontosságú hivatását valódi bölcseséggel, kitűnő aravalósággal tölti be s finom, lekötő modorával a legkényesebb és bonyolultabb ügyeket is könnyedén oldja meg. Ez újabb, jubileum-számba menő kinevezéséhez őszintén gratulálunk!

— **Áthelyezés.** A hadügyminiszter lovag treuenschwert *Knebel* 82-ik ezredbeli őrnagyt a 62-ik gyalogezredhez helyezte át.

— **Katona temetés.** Az első harctéri halott temetése csütörtökön délután volt Székelyudvarhelyt fényes katonai pompával, melyhez a város ipartársulatainak lobogói és a közönség impozáns részvéte csatlakozott. Gál Alajos közvitéz, a 82. ezred 13. századában a galíciai harctéren súlyosan sebesült harcost temették. Pál István apát-kanonok végezte a szertartást, aki ugy a kaszárnya betegszobájában levő ravatalnál, mint a sírnál is magas szárnyalású, hazafias szép beszédet tartott. Az ezred tisztikara, élén Rothenary Albert ezredessel, valamint az I. század diszben és az önkéntesek csapata szintén jelen volt.

— **Az eddig érvényben volt** utazási kedvezményeket, melyek az iparosok, segédek és tanoncok a kiállítások látogatására élveztek, a keresk. miniszter a változott viszonyok miatt, megszüntette.

— **Házasságot kötöttek** a székelyudvarhelyi anyakövi kerületben november havában: Czerják Márton birtokos Madarász Márczellával. Gyalai Pap Gyula lakatos Kis Rozáliával, Kovács Istán mun-

kás György Eszterre, Szőke György munkás Miklós Ilonával, Fábian Albert vonatvezető Puskás Karolinával, Kurki György házalókereskedő, David Máriával, Both István munkás Sándor Terézszel, Peti Cziké Dani munkás Gergely Duni Lidiával, Süketes József munkás Pipi Ágnessel, Nagy Miklós p. ü. szemlész Pál Annával, Nagy Samuel ügyvédi írnok Barabás Eszterrel, Albert Zsigmond közműességéd Bartos Máriával, Katona Ferenc közműességéd Bojtos Annával, Koppengyán József, birtokos Erdős Ilonával, Görög László könyvelő Sugár Irmával; Összesen 15 pár. A múlt év megfelelő időszakában 4 pár volt, tehát 11 párral kevesebb, mint az idén.

— **Malmok készlet nyilvántartásai.** A kereskedelmiügyi min. kir. miniszter 84.204—1914. szám alatti rendeletében, amely a Budapesti Közlöny 1914. november 29-iki, 279. számában megtalálható, részletesen intézkedik a november 8-ikán kiadott 8317—1914. M. E. rendelet 5 §-ában, a malomvállalatok által vezetendőknél jelzett bevételi és kiadási árjegyzékek stb. szabályozásáról. A kamara ezuton is felhívja az érdekelt malmok figyelmét, hogy a rendeletről sürgősen tájékozódjanak és kellemetlenségek elkerüléséért e nyilvántartásokat pontosan vezessék.

— **Anyakönyvi adatok.** A székelyudvarhelyi anyakönyvi kerületben november havában 6 fiu, 8 leány, együtt 14 születés volt. Meghalt 17 férfi, 12 nő, összesen 29 egyén. Tehát a halálozások száma 15-tel haladta túl a születéseket.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnöki sajtóosztály hiteles közlései a „Szekelyország“ számára.

Budapest, érk. dec. 6.

Hivatalos e hó 5-iki közlés szerint a Kárpátokban tegnap sem fordult elő jelentékeny esemény.

Nyugatgaliciában Tymbarknál részinkre eredményes kisebb harcok fejlődtek ki.

Déllengyelországban a helyzet változatlan.

Északlengyelországban a harcok tovább folynak. Höfer. (M. e. s. o.)

Berlinből

a nagy főhadiszállásról jelentik, hogy Flandrában és Metzről délre a franciák támadásait visszaverték.

Lyabasseban, az argennei erdő-ségben és Altkirchentől délnyugatra csapataink előbbre haladtak.

Mazuri tavaktól keletre folyó harcokban a helyzet kepező. Kiseb vállalkozások itt 1200 foglyot eredményeztek,

Lengyelországban hadmiveleteink rendben folynak.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhely